

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

БАРТОШ ОЛЕНА ПАВЛІВНА

**НАВЧАННЯ ТЕОРІЇ І ПРАКТИКИ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ
В УКРАЇНІ І ЗА РУБЕЖЕМ**

Методичні рекомендації до курсу

Ужгород 2021

УДК 364 (477) (076)

Б-26

Бартош О.П. Навчання теорії і практики соціальної роботи в Україні і за рубежом: методичні рекомендації до курсу. Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2021. 34 с.

Методичні рекомендації містять програму дисципліни, плани лекцій та практичних занять, питання для самостійної та індивідуальної роботи студентів, тестові питання для контролю знань та список рекомендованої літератури. Призначено для студентів освітньо-професійної програми підготовки магістра за спеціальністю «Соціальна робота».

Автор:

Бартош О.П., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри соціології та соціальної роботи ДВНЗ «УжНУ»

Рецензенти:

Козубовська І.В., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи ДВНЗ «УжНУ»

Поліщук В.А., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри соціальної роботи, спеціальної освіти і менеджменту соціокультурної діяльності Тернопільського національного педагогічного університету ім.Володимира Гнатюка

*Рекомендовано до друку
засіданням кафедри соціології та соціальної роботи
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
(протокол № 1 від 31.08.2021 р.)
методичною комісією факультету суспільних наук
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
(протокол №1 від 01.09.2021 р.)*

З М І С Т

Вступ	4
Опис навчальної дисципліни	5
Мета та завдання навчальної дисципліни	6
Структура навчальної дисципліни	7
Програма навчальної дисципліни	9
Методи навчання	10
Засоби діагностики та критерії оцінювання результатів навчання	11
Самостійна робота студентів	12
Індивідуальна робота студентів	13
Орієнтовні тестові завдання для підсумкового контролю знань студентів	17
Рекомендована література	32

ВСТУП

Вивчення навчальної дисципліни «Навчання теорії і практики соціальної роботи в Україні і за рубежом» впроваджено відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістра в галузі знань 23 «Соціальна робота».

Соціально-економічні та політичні процеси, які відбуваються в Україні, зумовили нові підходи до управлінської діяльності в соціальній сфері. Для України особливо актуальним є знання сучасних тенденцій розвитку соціальної сфери. «Навчання теорії і практики соціальної роботи в Україні і за рубежом» належить до тих навчальних дисциплін, які створюють основну базу знань, необхідну для ефективної підготовки фахівців із соціальної роботи. Саме соціальні працівники розгортають практичну діяльність, що спрямована на зменшення напруження, подолання соціальних проблем людей, які опинилися у складних життєвих ситуаціях. Особливої актуальності набуває вивчення зарубіжного досвіду технологій соціальної роботи, підготовки фахівців з соціальної роботи з метою запровадження найкращих закордонних практик соціальної роботи в нашій державі. Це обумовлює важливе значення вивчення дисципліни «Навчання теорії і практики соціальної роботи в Україні і за рубежом».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є формування теоретичних знань та практичних навичок щодо соціальної роботи в зарубіжних країнах та можливостей впровадження їх в діяльність соціальних служб для створення умов щодо забезпечення прав, свобод і законних інтересів громадян в соціальній сфері, що відповідають найкращим міжнародним стандартам у цій сфері.

Міждисциплінарні зв'язки: передумовами вивчення навчальної дисципліни «Навчання теорії і практики соціальної роботи в Україні і за рубежом» є опанування таких навчальних дисциплін освітньо-професійної програми: «Вступ до спеціальності», «Соціальне забезпечення», «Система соціальних закладів і служб», «Історія соціальної роботи», «Соціальна робота з окремими категоріями клієнтів», «Індивідуальна соціальна робота», «Групова соціальна робота», «Соціальна робота в громаді», «Соціальна робота за рубежом».

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 120	1-й	1-й
Кількість модулів – 1	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: 2 аудиторних – 48 самостійної роботи студента – 72	2-й	2-й
	Лекції:	
	26 год.	10 год.
	Практичні (семінарські):	
	22 год.	4 год.
Вид підсумкового контролю: екзамен	Лабораторні:	
	–	–
Форма підсумкового контролю: усна	Самостійна робота:	
	72 год.	106 год.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою курсу є: ознайомлення з історичним і сучасним досвідом теорії і практики соціальної роботи розвинених країн (США, Канади, Європи та ін.); засвоєння студентами теоретичних знань та практичних прийомів; поповнення знань щодо актуальних проблем соціальної роботи у світовому культурно-освітньому середовищі.

Основні **завданнями** вивчення навчальної дисципліни «Навчання теорії і практики соціальної роботи в Україні і за рубежом» полягають у:

- поглибленому вивченню історії становлення теорії і практики соціальної роботи за рубежом;
- вивченню міжнародних документів, що лежать в основі соціальної роботи з різними категоріями населення;
- порівнянню теорії і практики соціальної роботи нашої країни із зарубіжними.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати:

- основні моделі та концепції соціальної роботи за рубежом;
- історію, еволюцію теорії та практики соціальної роботи за рубежом;
- особливості систем соціального забезпечення в різних країнах;
- види соціальних установ і соціальних послуг за рубежом, загальне й особливе;
- досвід недержавних, некомерційних та інших соціальних установ за рубежом;
- особливості соціальної роботи з різними групами населення в зарубіжних країнах;
- підходи практики соціальної роботи за рубежом для застосування в практиці соціальної роботи в Україні.

вміти:

- давати об'єктивну оцінку соціальній політиці різних країн;
- аналізувати педагогічні явища та формувати власний погляд і оцінку ідей, концепцій соціальної роботи, а також практичних проблем соціальної освіти в різних країнах світу;
- використовувати відкрите професійне мислення, при якому засвоюється все доцільне із світової скарбниці досвіду соціальної роботи;
- аналізувати способи, методи, технології соціального захисту населення, які позитивно зарекомендували себе в зарубіжній практиці;
- творчо використовувати кращі ідеї соціальної педагогіки та соціальної роботи різних країн і народів для ефективної підготовки і функціонування соціальних працівників.

**СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ДЕННА ФОРМА НАВЧАННЯ**

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Усього	у тому числі				
		лекції	практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота
Тема 1. Основні засади вивчення зарубіжного досвіду соціальної роботи.	8	2	0			6
Тема 2. Основні моделі та методи соціальної роботи.	8	2	0			6
Тема 3. Загальна характеристика Північноамериканської системи соціального захисту населення.	14	2	2			10
Тема 4. Загальна характеристика європейської системи соціального захисту населення.	14	2	2			10
Тема 5. Система професійної підготовки фахівців соціальної сфери за рубежом.	14	2	2			10
Тема 6. Моделі та технології соціально-педагогічної роботи з сім'ями, які мають дітей.	12	4	4			6
Тема 7. Моделі та технології соціально-педагогічної роботи з дітьми.	12	4	4			6
Тема 8. Моделі та технології соціально-педагогічної роботи з людьми похилого віку.	12	2	4			6
Тема 9. Моделі та технології соціально-педагогічної роботи з безробітними.	12	2	2			6
Тема 10. Моделі та технології соціально-педагогічної роботи з мігрантами.	12	2	2			6
Модульна контрольна робота	2	2	0			0
Разом за модуль	120	26	22			72
Разом за семестр	120	26	22			72

ЗАОЧНА ФОРМА НАВЧАННЯ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Усього	у тому числі				
		лекції	практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота
Тема 1. Основні засади вивчення зарубіжного досвіду соціальної роботи.	8	1	0			7
Тема 2. Основні моделі та методи соціальної роботи.	8	1	0			7
Тема 3. Загальна характеристика Північноамериканської системи соціального захисту населення.	14	1	0			13
Тема 4. Загальна характеристика європейської системи соціального захисту населення.	14	1	0			13
Тема 5. Система професійної підготовки фахівців соціальної сфери за рубежом.	14	1	0			13
Тема 6. Моделі та технології соціально-педагогічної роботи з сім'ями, які мають дітей.	12	1	1			10
Тема 7. Моделі та технології соціально-педагогічної роботи з дітьми.	12	1	1			10
Тема 8. Моделі та технології соціально-педагогічної роботи з людьми похилого віку.	12	1	1			10
Тема 9. Моделі та технології соціально-педагогічної роботи з безробітними.	12	1	1			10
Тема 10. Моделі та технології соціально-педагогічної роботи з мігрантами.	12	1	0			11
Модульна контрольна робота	2	0	0			2
Разом за модуль	120	10	4			106
Разом за семестр	120	10	4			106

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Модуль 1.

Змістовий модуль 1. ОСНОВИ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ В УКРАЇНІ ТА ЗА РЕБЕЖЕМ

Тема 1. Основні засади вивчення зарубіжного досвіду соціальної роботи. Основні засади вивчення зарубіжного досвіду соціальної роботи; теоретико-методичні аспекти вивчення зарубіжного досвіду соціальної роботи; моделі та принципи побудови системи соціального захисту в країнах Європейського Союзу; сутність «держави загального добробуту» («соціальної держави») і її значення у вирішенні проблем соціального захисту населення; нові підходи до системи соціального забезпечення в розвинутих країнах.

Тема 2. Основні моделі та методи соціальної роботи. Основні моделі та методи соціальної роботи; практична соціальна робота на індивідуальному рівні згідно з концепціями діагностичної та функціональної шкіл; соціолого-орієнтовані моделі; психолого-орієнтовані моделі; комплексно-орієнтовані теорії соціальної роботи.

Змістовий модуль 2. ОСНОВИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ЗА РУБЕЖЕМ

Тема 3. Загальна характеристика Північноамериканської системи соціального захисту населення. Зарубіжний досвід соціального захисту та особливості розвитку соціальної роботи в країнах Північної Америки (США та Канада).

Тема 4. Загальна характеристика європейської системи соціального захисту населення. Особливості розвитку соціальної роботи в країнах Європи (Великої Британії, Німеччини). Особливості соціального захисту в країнах Північної Європи (Швеція, Норвегія, Фінляндія).

Тема 5. Система професійної підготовки фахівців соціальної сфери за рубежем. Специфіка системи професійної підготовки фахівців соціальної сфери за рубежем.

Змістовий модуль 3. ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ МОДЕЛЕЙ І ТЕХНОЛОГІЙ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З РІЗНИМИ КАТЕГОРІЯМИ КЛІЄНТІВ

Тема 6. Моделі та технології соціально-педагогічної роботи з сім'ями, які мають дітей. Особливості інституційної опіки дітей в окремих країнах Європейського Союзу. Послуги по наданню допомоги родині у вихованні та догляду за дітьми (Контактна модель роботи з сім'єю у Швеції. Мостова родина як форма облаштування дітей в Великій Британії). Елементи зарубіжного досвіду соціальної роботи з сім'ями, що

можуть бути впроваджені в Україні.

Тема 7. Моделі та технології соціально-педагогічної роботи з дітьми. Особливості соціальної роботи з дітьми, зокрема, особливості інституційної опіки дітей в окремих країнах Європейського Союзу. Сучасні зарубіжні технології соціальної та соціально-педагогічної роботи з дітьми і підлітками групи ризику в країнах Західної Європи і США.

Тема 8. Моделі та технології соціально-педагогічної роботи з людьми похилого віку. Особливості реалізації соціально-педагогічної роботи з людьми похилого віку в країнах Західної Європи і США: моделі і технології соціально-педагогічної роботи; види соціального обслуговування і соціальних послуг; загальні принципи соціально-педагогічної роботи; організація дозвілля (Велика Британія, США, Франція, Німеччина, Бельгія).

Тема 9. Моделі та технології соціально-педагогічної роботи з безробітними. Особливості реалізації соціально-педагогічної роботи з безробітними в країнах Західної Європи і США: технології соціально-педагогічної роботи з безробітними; моделі фінансової допомоги безробітним; розробка заходів, спрямованих на забезпечення професійної підготовки й перенавчання осіб, що стали безробітними; створення нових робочих місць; діяльність центрів професійної освіти.

Тема 10. Моделі та технології соціально-педагогічної роботи з мігрантами. Особливості реалізації соціально-педагогічної роботи з мігрантами в країнах Західної Європи і США: моделі і програми соціально-педагогічної роботи; упровадження технологій, проектів для мігрантів; види і напрями соціальної роботи з мігрантами; досвід діяльності установ, служб і організацій.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Форми вивчення дисципліни: лекція, практичні заняття, індивідуальні завдання, самостійна робота, контрольні заходи.

У процесі вивчення дисципліни використовується кредитно-модульна технологія. Лекційне подання матеріалу проводиться з широким використанням проблемно-діяльнісного підходу, що сприяє глибокому засвоєнню знань і формуванню творчого професійного мислення у майбутніх фахівців.

На практичних заняттях, які носять проблемно-пошуковий і практично-творчий характер, студенти вирішують теоретичні і практичні завдання, розвивають мислення, поглиблюють і розширюють знання, висувають і відстоюють свою точку зору, пропонують та обґрунтовують шляхи їх вирішення.

Під час самостійної роботи та виконання індивідуальних завдань студенти розв'язують складні проблеми і незрозумілі питання. Самостійна робота планується як форма організації навчального процесу, що має на

меті надати допомогу у самостійному вивченні запропонованої літератури у пошуку відповідей на проблемні питання курсу, виконання практичних завдань курсу.

Методи навчання:

За джерелами знань використовуються такі методи навчання: словесні – розповідь, пояснення, інструктаж; наочні – демонстрація, ілюстрація; практичні – практична робота, вправи.

За характером логіки пізнання використовуються такі методи: аналітичний, синтетичний, аналітико-синтетичний, індуктивний, дедуктивний.

За рівнем самостійної розумової діяльності використовуються методи: проблемний, частковопошуковий, дослідницький.

ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є: поточний, проміжний (модульний) та підсумковий види контролю.

Форми поточного контролю: усний контроль (усне індивідуальне та фронтальне опитування). Письмовий контроль у вигляді контрольних робіт, самостійних письмових робіт, поточного тестування. Написання доповідей і повідомлень. Міні-конференції з доповіддю-презентацією у професійно орієнтованій галузі з урахуванням результатів наукових досліджень, захист індивідуальних робіт, дебати, есе, кейси.

Знання, вміння та навички студентів оцінюються через визначення якості виконання конкретизованих завдань. Кількісна оцінка певного поточного контролю за конкретним видом навчального заняття визначається як сума балів за окремі види навчальної роботи. Максимальна кількість балів, яку може отримати студент за результатами поточного контролю протягом одного модуля – 50.

Форма модульного контролю: контрольна робота. Передбачає виконання контрольної роботи. Кожне завдання модульної контрольної роботи оцінюється окремо. Загальна оцінка розраховується як сума оцінок за кожне правильно виконане завдання.

Підсумкова оцінка за модуль складається із суми балів за поточне оцінювання і результату модульної контрольної роботи (максимальна оцінка – 100 балів).

Якщо студент погоджується з набраною кількістю балів, ця оцінка може бути виставлена в залікову відомість. Якщо студент не отримав достатньої кількості балів (менше 60) або не погоджується з підсумковою оцінкою, то складає екзамен в усній формі. Максимальна оцінка на екзамені – 100 балів.

Форма підсумкового семестрового контролю: екзамен в усній формі.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю:

Оцінка «відмінно» (90–100): студент має систематичні глибокі знання навчального матеріалу; ґрунтовно викладає матеріал; на всі запитання в білеті було дано вичерпні та точні відповіді. Вичерпно вважається відповідь, яка охоплює всі аспекти, які розглядаються впродовж вивчення всіх складових курсу даної дисципліни (лекції, практичні та самостійна робота).

Оцінка «добре» (74–89): студент засвоїв навчальний матеріал; викладає матеріал у логічній послідовності; на всі запитання в білеті було дано вичерпні та точні відповіді з окремими недоліками. Вичерпно вважається відповідь, яка охоплює основні аспекти, які розглядаються впродовж вивчення всіх складових курсу даної дисципліни (лекції, практичні та самостійна робота).

Оцінка «задовільно» (60–73): студент засвоїв навчальний матеріал не в повному обсязі; дає неповну відповідь на всі питання в білеті або на переважну більшу частину запитань. Неповною вважається відповідь, яка містить не всі аспекти питання, що розглядається.

Оцінка «незадовільно» (35–59): студент не засвоїв навчальний матеріал; не дає відповіді на більшу частину запитань в білеті.

Оцінка «неприйнятно» (01–34): студент не дав відповіді на жодне запитання в білеті чи його частину.

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

Самостійна робота є основним засобом засвоєння студентом навчального матеріалу в час, вільний від обов'язкових навчальних занять, без участі викладача.

Організація самостійної роботи студентів

№ з/п	Вид роботи	Кількість годин		Форми звітності
		денна	заочна	
1.	Підготовка до лекційних та практичних занять	38	76	Конспект
2.	Підготовка до проміжного контролю	4	0	Модульна контрольна робота
3.	Виконання індивідуальних завдань: – опрацювання наукових статей; – підготовка реферату / есе; – підготовка до виступу-презентації результатів дослідження.	10 10 10	10 10 10	Анотації статей Реферат/есе Презентація
	Разом	72	106	

Підготовка до практичних занять (виконання індивідуальних

(професійно-орієнтованих) завдань має на меті вироблення умінь, необхідних для вирішення професійних завдань. Підготовка теоретичних питань до практичних занять передбачає опрацювання теми за питаннями практичного заняття. Ці питання могли як розглядати під час лекції, так і повністю виноситися на самостійне опрацювання.

Підготовка до проміжного контролю має на меті узагальнення та систематизацію знань з окремого модуля або дисципліни у цілому.

Конспектування першоджерел передбачає поглиблений розгляд окремих питань теми. Для конспектування можуть пропонуватися статті з фахових журналів, розділи монографій або підручників тощо. Критеріями оцінювання анотацій наукових статей є вміння студента стисло визначити ключові позиції, які викладені автором джерела.

Підготовка рефератів передбачає глибокий та детальний аналіз проблеми, винесеної у темі реферату. Оцінювання реферату/есе здійснюється за такими критеріями: самостійність та оригінальність дослідження, виконання поставлених автором завдань, здатність здійснювати узагальнення на основі опрацювання теоретичного матеріалу та відсутність помилок при оформленні цитування й посилань на джерела.

Критеріями оцінювання презентації є її відповідність змісту доповіді студента за матеріалами дослідження та оригінальність візуального представлення.

ІНДИВІДУАЛЬНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

Індивідуальні завдання є однією з форм самостійної роботи студентів, яка передбачає створення умов для якнайповнішої реалізації творчих можливостей студентів і має на меті поглиблення, узагальнення та закріплення знань, які студенти одержують в процесі навчання, а також застосування цих завдань на практиці. Індивідуальні завдання виконуються студентами самостійно під керівництвом викладача.

До індивідуальних завдань відноситься: написання рефератів, есе, підготовка презентації за темами змістового модуля, підготовка тез на студентську наукову конференцію та написання наукових робіт для участі в конкурсах наукових студентських робіт, підготовка до відкритих дискусій.

Перелік тем для реферування та підготовки доповідей чи презентацій:

- Прояви соціальної допомоги у Вавилоні, Давньому Єгипті, Давньому Китаї, Греції та Римі.
- Основні тенденції у сфері соціальної допомоги Європейських країн в XIII-XVIII ст.
- Передумови становлення професійної соціальної роботи (кінець XIX – початок XX ст).

- Моделі соціальної політики і соціальна робота та їх вплив на соціальну роботу.
- Сутність, система і напрямки здійснення соціального захисту в Європейських країнах
 - Основні положення концепції «держави загального добробуту».
 - Основоположники соціальної роботи за рубежом: Мері РІЧМОНД, Аліса САЛОМОН та Джейн АДАМС
- Практика надання допомоги окремим категоріям громадян в країнах Європи
 - Становлення і розвиток соціальної освіти у світовому контексті
 - Загальна характеристика зарубіжних моделей підготовки спеціалістів для соціальної сфери
 - Особливості американської моделі підготовки фахівців соціальної роботи вищої кваліфікації
- Специфіка соціальної роботи з окремими категоріями клієнтів у США
 - Організація практичної підготовки спеціалістів соціальної роботи у Великій Британії
 - Становлення соціальної освіти в Австралії і Новій Зеландії
 - Досвід підготовки соціальних працівників в Індії
 - Характеристика класичної системи соціальної роботи у Швеції
 - Підготовка соціальних педагогів і спеціалістів у сфері дозвілля у Швейцарії
 - Реформування системи підготовки соціальних працівників у Бельгії і Фінляндії
 - Характеристика французької системи соціальної освіти
- Підготовка соціальних працівників і соціальних педагогів у Німеччині
 - Багатоступінчастий та інваріантний характер підготовки соціальних працівників у Великій Британії
 - Діяльність шкіл соціальної роботи у Польщі
 - Відновлення соціальної освіти у Болгарії і Румунії
- Створення і розвиток системи підготовки соціальних працівників у Республіці Білорусь
 - Допомога європейських країн у становленні соціальної освіти у Литві і Латвії
 - Система соціального забезпечення в Ісландії.
 - Розвиток і становлення соціальної роботи у США.
 - Розвиток і становлення соціальної роботи в Канаді.
 - Система соціального забезпечення в Нідерландах.
 - Розвиток і становлення соціальної роботи в Норвегії.
 - Соціальна робота в клініках Бельгії.
 - Розвиток і становлення соціальної роботи в Німеччині.

- Розвиток і становлення соціальної роботи у Великій Британії.
- Японська модель соціальної роботи.
- Китайська модель соціальної роботи.
- Специфіка соціальної допомоги в країнах арабсько-мусульманського світу.
- Розвиток соціальної роботи в латиноамериканських країнах.
- Становлення системи соціального захисту в країнах Африки.

Перелік питань для відкритих дискусій:

- Проаналізуйте найбільш поширені моделі соціальної роботи в зарубіжних країнах. Скажіть, будь-ласка, яку з них, на вашу думку, було б доцільно впровадити у нашій країні з огляду на процес євроінтеграції України?

- Як Ви вважаєте, чи достатньою є кількість моделей соціальної роботи в зарубіжних країнах? Чи доцільно було б розробити нову, що стала б ідеологічним удосконаленням існуючих моделей у ХХІ столітті?

- Виходячи з усіх наявних моделей соціальної роботи в зарубіжних країнах проаналізуйте, будь-ласка, чи можна було б впровадити їх у державі Томаса Мора «Утопії»? І чи доцільним було б це впровадження?

- На Вашу думку, чи актуальною є така політика держави, коли вона забезпечує всі наявні елементи соціального забезпечення свого населення та піклується про добробут своїх громадян? Чи така політика, навпаки, може заважати самостійному розвитку людини та її прагненню до кращого?

- Дайте, будь-ласка, змістовну характеристику всіх наявних моделей соціальної роботи в зарубіжних країнах, які існують у наш час.

- Що є характерним, на Вашу думку, для сучасної британської соціальної служби?

- Охарактеризуйте розвиток соціальної роботи у Великої Британії до Другої Світової війни (суботні клуби, житлові квартали, ігрові клуби).

- Розкажіть як здійснюється професійна підготовка соціальних працівників у Великобританії та оцініть її.

- Назвіть функції соціальних працівників, що діють безпосередньо в освітніх та медичних установах.

- Які основні типи навчальних програм пропонуються в школах соціальної роботи в Німеччині?

- Як регулюється порядок соціального страхування у Німеччині?

- Які основні форми соціальної роботи в Німеччині?

- Як працюють незалежні добродійні організації в Німеччині?

- Як проходить соціальна діяльність волонтерів в Німеччині?

- Як відомо, в Німеччині одна з найбільш щільно сформованих соціальних систем. Скільки відсотків валового внутрішнього продукту витрачається на соціальні потреби?

- Сучасна соціальна система включає три основні елементи, назвіть їх.

- Дайте визначення поняттю «соціальне забезпечення».
- Назвіть основні форми соціальної роботи і соціальної педагогіки в сучасній Німеччині.
- У чому полягає принцип надання соціальної допомоги?
- Чому змінюється інститут сім'ї в ЄС?
- Як регулюється матеріальна підтримка сімей з дітьми в ЄС?
- Які основні форми соціальної допомоги в країнах ЄС?
- Як працюють незалежні добродійні організації в структурі сімейної політики держав ЄС?
- Як реалізується діяльність волонтерів в сімейній політиці ЄС?
- Які основні риси системи соціального захисту в США?
- З чого складається система захисту від насильства в сім'ї в США?
- Що представляє собою хоспісне обслуговування в США?
- Які види програм профілактики існують в США?
- Які суб'єкти працюють із неповнолітніми правопорушниками в США?
- Охарактеризуйте скандинавську модель соціального захисту, що діє у Швеції.
- Назвіть два основних принципи шведської системи соціального захисту.
- Чи високий рівень оподаткування у Швеції? Чому?
- Що передбачають муніципальні програми соціального захисту в Швеції?
- Чи існують соціальні пенсії у Франції?
- Яка допомога надається безробітним у Франції?
- Яка є система отримання професії у соціальній сфері Франції?
- Через що відбулося реформування системи соціального захисту у Франції?
- З яких компонентів складається пенсійна система у Франції?
- Порівняйте систему підготовки фахівців соціальної сфери в Україні та Франції.
- Назвіть позитивні та негативні сторони системи пенсійного забезпечення Франції. Які аспекти цієї моделі доречно було б застосувати в Україні?
- Як відомо, у Франції великого поширення набула професія аніматора. Яку роль вони відіграють у соціально-педагогічній роботі Франції? Чи є спеціалісти в Україні, які виконують роль аніматорів?

ОРІЄНТОВНІ ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

Документ Ради Європи, який гарантує права людини у сфері праці та зайнятості, освіти та охорони здоров'я:

- 1) «Шенгенська постанова ЄС»;
- 2) «Декларація про благополуччя»;
- 3) «Європейські мінімальні стандарти»;
- 4) «Європейська соціальна хартія».

Стандарти щодо мінімальних правил країн-членів ООН з реалізації правосуддя у справах неповнолітніх називаються:

- 1) «Шенгенська постанова ЄС»;
- 2) «Декларація про благополуччя дітей-злочинців»;
- 3) «Пекінські правила»;
- 4) «Європейські мінімальні стандарти».

Дитячий Фонд ООН має назву:

- 1) «ЮНІСЕФ»;
- 2) «ЮНЕІД»;
- 3) «ЮСЄІД»;
- 4) «Рада Європи».

Яка з міжнародних недержавних організацій будує свою діяльність на Програмі «12 кроків»:

- 1) «Міжнародний рух «Анонімні алкоголіки і анонімні наркомани»;
- 2) «Міжнародний рух поселенців»;
- 3) «Міжнародне каяття»;
- 4) «ЮНЕІД».

Міжнародна недержавна організація, що працює у сфері прав жінок, дітей, викорінення тортур і скасування смертної кари, прав біженців, прав в'язнів совісті, захисту людської гідності:

- 1) «ЮНІСЕФ»;
- 2) «Міжнародна амністія»;
- 3) «товариство «Червоного Хреста»;
- 4) «Рада Європи».

Недержавні організації являють собою ... в соціальній роботі:

- 1) «перший організаційний сектор»;
- 2) «другий організаційний сектор»;
- 3) «третій організаційний сектор»;
- 4) «четверту владу».

Що являє собою «соціальне замовлення» держави на реалізацію соціальних проектів:

- 1) «фінансування з бюджетів різного рівня соціальних програм НДО, спрямованих на подолання актуальної для громади проблеми»;
- 2) «створення певної кількості робочих місць на підприємстві, передбачених для працевлаштування інвалідів»;
- 3) «фінансування пільгового працевлаштування випускників навчальних закладів»;
- 4) «координація роботи держави та сфери бізнесу».

Діяльність щодо надання системи соціальних послуг однією родиною іншій при посередництві професійного соціального працівника в скандинавських країнах називається ... модель роботи з сім'єю:

- 1) «превентивна»;
- 2) «посередницька»;
- 3) «контактна»;
- 4) «перспективна».

Форма допомоги людині з обмеженими можливостями в Скандинавії, яка надається у випадку, якщо людина сама не може справлятися з необхідними функціями, і передбачає постійне або довгострокове перебування фахівця разом із особою з обмеженими можливостями:

- 1) «персональний асистент»;
- 2) «дружній візитер»;
- 3) «професійний волонтер»;
- 4) «рівний – рівному».

Процес, який супроводжується розвитком міських поселень, поширенням міського способу життя в країні, регіоні; передумова виникнення соціальної роботи у ХІХ ст.:

- 1) «структуризація»;
- 2) «урбанізація»;
- 3) «обґрунтування»;
- 4) «поселення».

«Рух організованої благодійності» очолювала:

- 1) «Кетрін Ханенко»;
- 2) «Ганна Фрейд»;
- 3) «Мері Річмонд»;
- 4) «Єлизавета Друга».

«Рух поселенців» очолювали:

- 1) «Іоганн Песталоцци та Жан-Жак Руссо»;
- 2) «А. Бандура та Ф. Скіннер»;
- 3) «В. Бут та П. Бененсон»;
- 4) «Джейн Адамс та Елен Стар».

Кого у ХІХ сторіччі називали «дружніми візитерами»:

- 1) «професійних соціальних працівників»;
- 2) «волонтерів»;
- 3) «представників «руху організованої благодійності»;
- 4) «осіб, які надавали допомогу тим, хто знаходився у містах позбавлення волі».

«Рух організованої благодійності» поклав початок:

- 1) «індивідуальній соціальній роботі»;
- 2) «благодійній соціальній роботі»;
- 3) «вуличній соціальній роботі»;
- 4) «релігійній соціальній роботі».

«Рух сетльментів» поклав початок:

- 1) «вихованню дітей на практиці»;
- 2) «індустріалізації»;
- 3) «груповій соціальній роботі»;
- 4) «впровадженню ідей психоаналізу у соціальну роботу».

Моделі теорії та практики соціальної роботи, що роблять акцент на спостереженні за поведінкою клієнта, що розглядається як реакція на зовнішні стимули:

- 1) «соціальні моделі»;
- 2) «біхевіористські моделі»;
- 3) «педагогічні моделі»;
- 4) «історичні моделі».

Моделі теорії та практики соціальної роботи, що роблять акцент на вивченні формальних та неформальних систем та груп в житті та розвитку індивіда:

- 1) «превентивні моделі»;
- 2) «заохочувальні моделі»;
- 3) «системні моделі»;
- 4) «індивідуальні моделі».

Метод взаємодії із уразливими групами клієнтів в середовищі їх перебування, контакт з якими через існуючі служби соціального захисту та охорони здоров'я ускладнений:

- 1) «аутріч-робота»;
- 2) «клієнт-орієнтована робота»;
- 3) «центрична робота»;
- 4) «психолого-педагогічна робота».

У геронтологічних центрах в зарубіжних країнах здійснюється робота з:

- 1) «особами похилого віку»;
- 2) «дітьми з обмеженими можливостями»;
- 3) «дітьми, які працювали на вулиці»;
- 4) «жінками, які постраждали від торгівлі людьми».

Вид діяльності соціальних працівників, спрямований на вирішення проблем професійного вигорання та підвищення рівня професіоналізму:

- 1) «превенція»;
- 2) «супервізія»;
- 3) «соціальне замовлення»;
- 4) «орієнтування».

Яка з моделей соціального захисту передбачає зайнятість соціальних працівників в основному в державних агентствах, що утворюють розвинену мережу мультидисциплінарних служб, які беруть на себе значну частину функцій по догляду та захисту різних категорій населення:

- 1) «залишкова модель»;
- 2) «корпоративна модель»;
- 3) «скандинавська модель»;
- 4) «рудиментарна модель».

Процес переміщення людей з одного регіону (країни, світу) в інший, викликаний соціальними, культурними, політичними причинами:

- 1) «волонтарізація»;
- 2) «урбанізація»;
- 3) «індустріалізація»;
- 4) «міграція».

Вид нормативно-правового акту, положення якого носять не обов'язковий, а рекомендаційний характер:

- 1) «кодекс»;
- 2) «декларація»;
- 3) «конвенція»;
- 4) «закон».

Організація, яка здійснює роботу з неповнолітніми правопорушниками в скандинавських країнах:

- 1) «служба додаткової стимуляції»;
- 2) «служба криміналітету»;
- 3) «служба верифікації дітей»;
- 4) «служба пробації».

Функції соціального працівника в установі освіти в США виконує:

- 1) «освітній експерт»;
- 2) «соціальний радник»;
- 3) «керуючий радник»;
- 4) «дитячий контролер».

План роботи служб захисту дітей від насильства в США полягає у реалізації наступних етапів:

- 1) «повідомлення; розслідування справи; втручання; завершення справи»;
- 2) «визначення потреб; первинний аналіз; допомога; підсумковий аналіз. в) інформування; перевірка; діагностика; подолання»;
- 4) «прогнозування; кодифікація; оцінка; реалізація».

Програма, що передбачає систему допомоги смертельно хворим людям протягом останніх місяців життя:

- 1) «пробація»;
- 2) «превенція»;
- 3) «хоспіс»;
- 4) «аутріч дія».

Соціальна робота з підлітками «групи ризику» в США складається із трьох типів програм:

- 1) «базові програми волонтерів, держслужбовців та спортивних установ»;
- 2) «базові програми хоспісу, НДО та сімей»;
- 3) «базові програми поліції, шкіл та судів у справах неповнолітніх»;
- 4) «базові програми навчальних установ».

У Німеччині проект «Місто як школа» був педагогічним експериментом і прикладом впровадження концепції:

- 1) «навчання на практиці»;
- 2) «навчання мігрантів»;
- 3) «навчання без меж»;
- 4) «навчання впродовж життя».

При роботі з сім'ями в Англії мета системи профілактики та ранньої інтервенції полягає у:

- 1) «інтеграції послуг сім'ям та забезпечення раннього втручання щодо попередження виникаючих проблем»;

- 2) «виконанні плану реабілітаційних дій стосовно осіб, які знаходяться у хоспісі»;
- 3) «інтеграції зусиль волонтерів щодо реалізації права на свободу асоціацій»;
- 4) «реалізації дій щодо залучення професійних превентологів».

Форма недержавного виховання дітей дошкільного віку у Швейцарії має назву:

- 1) «недержавні діти»;
- 2) «друг-вихователь»;
- 3) «навчання малят»;
- 4) «денна мати».

Міжнародна політична організація, що забезпечує впровадження принципів прав людини, демократії та верховенства права в соціальну політику та соціальну роботу:

- 1) «ЮНІСЕФ»;
- 2) «Європейський Союз»;
- 3) «ЮСЄІД»;
- 4) «Рада Європи».

Система правосуддя стосовно неповнолітніх в зарубіжних країнах:

- 1) «ювенальна юстиція»;
- 2) «кримінальна інтервенція»;
- 3) «пробація»;
- 4) «ювенальна превенція».

Сфера здійснення соціальної роботи, що уявляє собою об'єднання людей, засноване на спільних інтересах, потребах, цінностях, діяльності:

- 1) «грумада»;
- 2) «молодіжний клуб»;
- 3) «інформаційний центр»;
- 4) «хоспіс».

Пріоритетом соціальної роботи в європейських країнах є:

- 1) «робота з мігрантами»;
- 2) «робота з дітьми-сиротами в інтернатних закладах»;
- 3) «робота із патріотичного виховання»;
- 4) «робота із молодими військовослужбовцями».

Соціальна робота – це... (наберіть найбільш правильну відповідь):

- 1) «навчальна дисципліна з професійної підготовки соціальних працівників»;

- 2) «практична професійна діяльність з надання допомоги та підтримки людям»;
- 3) «галузь наукових знань»
- 4) «практична професійна діяльність з надання допомоги та підтримки людям, які опинились у скрутному становищі; галузь наукових знань; навчальна дисципліна з професійної підготовки фахівців із соціальної допомоги та підтримки населення».

Соціальний захист громадян України – це:

- 1) «соціальна політика держави, що спрямована адміністративними мірами забезпечити хоча б задовільне існування тим групам населення, які знаходяться в особливо складному становищі та не спроможні без сторонньої підтримки покращити його»;
- 2) «система соціальних відносин, за яких індивід спроможний самостійно піклуватися про себе, створити умови для життєдіяльності своїх дітей»;
- 3) «комплекс організаційно-правових та економічних заходів, спрямованих на захист добробуту кожного члена суспільства в конкретних економічних умовах».

Який принцип соціальної роботи розкрито у твердженні: Визнання людини найвищою цінністю, захист її гідності й громадянських прав, створення умов для вільного і всебічного виявлення її здібностей:

- 1) «демократизму соціальної роботи»;
- 2) «гуманізму соціальної роботи»;
- 3) «альтруїзму».

Соціальна служба це:

- 1) «установи та підприємства соціального обслуговування, що створюються благодійними, суспільними, релігійними та іншими державними організаціями, приватними особами»;
- 2) «державні установи та підприємства соціального обслуговування, органи виконавчої влади, до компетенції яких входить організація та здійснення соціального обслуговування»;
- 3) «система державних і недержавних структур, що здійснюють соціальну роботу та мають в своєму складі спеціальні заклади для надання соціальних послуг й органи управління ними».

З низки форм соціальної роботи оберіть ті, які вказують на взаємодію соціального працівника з групою клієнтів:

- 1) «листування»;
- 2) «тренінг, об'єднання за інтересами»;
- 3) «благодійна акція».

Добровільних помічників, які мають природну потребу допомагати людям і які пройшли підготовче навчання називають:

- 1) «меценатами»;
- 2) «благодійниками»;
- 3) «волонтерами».

Серед наведених груп людей оберіть ті, які належать до «групи ризику»:

- 1) «молодіжна група, навчальна група, товариська група: сім'я; б) особи з антигромадською поведінкою: громадяни, які займаються бродяжництвом; люди, які систематично вживають алкогольні напої, наркотики»;
- 3) «обдаровані люди»;
- 4) «безробітні громадяни, мігранти, інваліди, діти сироти, біженці».

Громадська організація, робота якої спрямована на соціальну підтримку та допомогу багатодітним сім'ям, входить до системи:

- 1) «загальнодержавних організацій»;
- 2) «недержавних організацій»;
- 3) «міжнародних неурядових організацій».

Критеріями компетентності соціального працівника в США більшість фахівців вважають його вміння:

- 1) «оцінювати ситуацію»;
- 2) «розробляти план вивчення соціальної проблеми»;
- 3) «розвивати здібності людини у вирішенні проблем, подоланні стресів»;
- 4) «всі перераховані відповіді».

Критеріями компетентності соціального працівника в США більшість фахівців вважають його вміння:

- 1) «пов'язувати людей із соціальними системами»;
- 2) «кваліфіковано захищати тих, хто зазнає будь-якої дискримінації»;
- 3) «сприяти ефективній і гуманній дії систем, що забезпечують людей послугами, ресурсами, можливостями»;
- 4) «всі перераховані відповіді».

У США основні концептуальні засади соціальної роботи визначаються ...

- 1) «соціальною політикою держави»;
- 2) «сенатом»;
- 3) «соціальними працівниками»;
- 4) «соціальними службами».

У сучасних умовах основними сферами практики соціальної роботи у США є ...

- 1) «допомога сім'ї і дітям»;

- 2) «соціальна робота в освітніх та виховних закладах»;
- 3) «соціальна робота в закладах охорони здоров'я»;
- 4) «всі перераховані відповіді».

У сучасних умовах основними сферами практики соціальної роботи у США є соціальна робота ...

- 1) «з душевнохворими та розумово відсталими»;
- 2) «з людьми похилого віку»;
- 3) «у пенітенціарній системі»;
- 4) «всі перераховані відповіді».

Основними завданнями соціальних працівників у пенітенціарній системі США є ...

- 1) «спостереження за ув'язненими»;
- 2) «розробка і впровадження виправних заходів»;
- 3) «допомога у налагодженні соціально-корисних зв'язків із соціумом, ресоціалізація»;
- 4) «всі перераховані відповіді».

Основними завданнями соціальних працівників у пенітенціарній системі США є ...

- 1) «нагляд за дотриманням прав ув'язнених»;
- 2) «соціальна робота з сім'ями ув'язнених»;
- 3) «спостереження за ув'язненими»;
- 4) «всі перераховані відповіді».

Соціальні працівники у пенітенціарній системі США ...

- 1) «забезпечують можливості для лікування ув'язнених від алкогольної та наркотичної залежності»;
- 2) «формують в ув'язнених вміння і навички самообслуговування»;
- 3) «проводять терапію з метою відновлення ув'язнених здатності до соціального функціонування»;
- 4) «всі перераховані відповіді».

Соціальні працівники у пенітенціарній системі США ...

- 1) «допомагають колишнім в'язням після звільнення знайти житло»;
- 2) «організують відвідання колишніми в'язнями корекційних груп»;
- 3) «надають консультації та допомогу жертвам злочинів»;
- 4) «всі перераховані відповіді».

Основними завданнями територіальних соціальних служб по роботі з сім'ями та дітьми в економічно розвинених країнах є ...

- 1) «забезпечення з боку держави досягнення сім'єю певного ступеня

економічної самостійності»;

- 2) «профілактика насильства над дітьми та їх експлуатації»;
- 3) «створення і підтримка різних інституційних форм опіки»;
- 4) «всі перераховані відповіді».

Спеціальна установа соціальної допомоги сім'ї і дітям в США пропонує наступні види підтримки:

- 1) «організація спеціальних груп професійного навчання для батьків»;
- 2) «допомога по працевлаштуванню»;
- 3) «забезпечення нагляду за дітьми, чиї батьки працюють в денний або вечірній час»;
- 4) «всі перераховані відповіді».

Спеціальна установа соціальної допомоги сім'ї і дітям в США пропонує наступні види підтримки:

- 1) «створення при міських центрах здоров'я служб для одиноких матерів»;
- 2) «створення і підтримка служб захисту дітей від насильства в сім'ї»;
- 3) «робота з прийомними сім'ями»;
- 4) «всі перераховані відповіді».

Робота із сім'ями та дітьми в США здійснюється в таких основних напрямках ...

- 1) «в домашніх умовах та за межами дому»;
- 2) «в офісі та в соціальній службі»;
- 3) «в соціальному агентстві та під час польового практикуму»;
- 4) «у пенітенціарній системі».

Робота в домашніх умовах із сім'ями та дітьми в США включає в себе серед інших такі види послуг ...

- 1) «фінансова допомога»;
- 2) «соціальний захист»;
- 3) «сімейна терапія»;
- 4) «всі перераховані відповіді».

Робота за межами дому із сім'ями та дітьми в США включає в себе серед інших такі види послуг ...

- 1) «передача дитини на виховання»;
- 2) «усиновлення»;
- 3) «інституційна опіка»;
- 4) «всі перераховані відповіді».

Сучасна система служб захисту дітей в США включає такі аспекти діяльності:

- 1) «повідомлення і розслідування»;
- 2) «втручання і завершення справи»;
- 3) «перша і друга відповіді»;
- 4) «жодна з перерахованих відповідей».

Технологія соціального обслуговування осіб з інвалідністю в США передбачає їх медичну реабілітацію програмами ... , які фінансуються федеральним урядом.

- 1) «Medicare»;
- 2) «Medicaid»;
- 3) «перша і друга відповіді»;
- 4) «жодна з перерахованих відповідей».

У зв'язку із зміною національного складу мігрантів та його впливу на соціальний розвиток суспільства, у США запроваджені наступні соціальні технології роботи з мігрантами:

- 1) «технології соціальної адаптації при роботі з мігрантами»;
- 2) «технологія відносної спільності»;
- 3) «цілеспрямованої соціальної дії»;
- 4) «всі перераховані відповіді».

В США основними методами соціальної роботи з мігрантами в технології “упередженого впливу на компактні поселення мігрантів” є ...

- 1) «робота з різними верствами мігрантів»;
- 2) «робота з етнічними групами мігрантів»;
- 3) «залучення релігійних діячів різних конфесій»;
- 4) «всі перераховані відповіді».

В США соціальна технологія роботи з мігрантами – технологія “відносної спільності” – спрямована на ... з метою їх об'єднання та зниження ризику соціальних конфліктів.

- 1) «пошук і застосування на соціальній практиці відносної спільності між мігрантами»;
- 2) «допомогу по працевлаштуванню»;
- 3) «втручання і завершення справи»;
- 4) «залучення релігійних діячів різних конфесій».

В США прихильники соціальної технології роботи з мігрантами – технології соціального плюралізму – вважають, що:

- 1) «в країні слід стирати расові й етнічні кордони»;
- 2) «збереження расовими й етнічними групами своїх традицій, релігії, мови піде на користь країні»;
- 3) «відносна спільність між мігрантами з їх об'єднанням знизить ризик

соціальних конфліктів»;

4) «асиміляція людей, які проживають великими компактними моноетнічними поселеннями відбувається досить швидко і легко».

Усі програми підготовки бакалаврів соціальної роботи в США повинні забезпечувати вивчення курсів із практики соціальної роботи з різноманітними категоріями клієнтів на ...

- 1) «мікрорівні»;
- 2) «мезорівні»;
- 3) «на рівні макропрактики»;
- 4) «всі перераховані відповіді».

Усі програми підготовки бакалаврів соціальної роботи в США повинні забезпечувати вивчення курсів із практики соціальної роботи з різноманітними категоріями клієнтів, які ...

- 1) «містять знання про соціальний контекст практики соціальної роботи, його зміни та динаміку змін»;
- 2) «формують у випускників усвідомлення необхідності подальшого професійного розвитку та удосконалення»;
- 3) «прививають студентам цінності та етику соціальної роботи»;
- 4) «всі перераховані відповіді».

Практика на рівні бакалавра в США складає ... годин.

- 1) «216»;
- 2) «480»;
- 3) «360»;
- 4) «300».

Практика на рівні магістра в США складає ... годин на семестр.

- 1) «216»;
- 2) «480»;
- 3) «360»;
- 4) «300».

У підготовці студентів шкіль соціальної роботи в США основними завданнями польового практикуму є ...

- 1) «практика роботи з різними за культурним, расовим, етнічним складом людьми»;
- 2) «застосування й втілення отриманих знань з теорії на практиці»;
- 3) «щоденне застосування знань і вмінь, необхідних для розуміння етики, цінностей і цілей соціальної роботи»;
- 4) «всі перераховані відповіді».

У Великій Британії соціальні працівники у процесі роботи з дітьми та їх сім'ями керуються такими особливими принципами:

- 1) «недопустимість тиску у соціальній роботі з дітьми та сім'єю»;
- 2) «партнерські відносини з усіма членами сім'ї»;
- 3) «орієнтація на здібності та потенціал людини»;
- 4) «всі перераховані відповіді».

У Великій Британії соціальні працівники у процесі роботи з дітьми та їх сім'ями керуються такими особливими принципами:

- 1) «врахування думки дітей»;
- 2) «співпраця з іншими агентствами»;
- 3) «згладжування суперечностей між опікою і контролем»;
- 4) «всі перераховані відповіді».

Сімейний проект “Мостова сім'я” був розроблений у Великій Британії в 1979 р. Обов'язками мостової сім'ї відносно дитини є ...

- 1) «хороший догляд»;
- 2) «навчання основним нормам соціальної поведінки»;
- 3) «коректування шкідливих звичок»;
- 4) «всі перераховані відповіді».

Сімейний проект “Мостова сім'я” був розроблений у Великій Британії в 1979 р. Обов'язками мостової сім'ї відносно дитини є ...

- 1) «ведення щоденника і написання звітів»;
- 2) «тісний контакт зі школою»;
- 3) «зустрічі з соціальним працівником»;
- 4) «всі перераховані відповіді».

Сімейний проект “Мостова сім'я” був розроблений у Великій Британії в 1979 р. Обов'язками мостової сім'ї відносно дитини є ...

- 1) «допомога дитині в осмисленні її минулого і майбутнього»;
- 2) «підготовка до переміщення в постійну сім'ю»;
- 3) «турбота і супровід після розміщення»;
- 4) «всі перераховані відповіді».

Професійна підготовка фахівців в галузі соціальної роботи розпочалася у Великій Британії у ... році:

- 1) «1845»;
- 2) «1886»;
- 3) «1898»;
- 4) «1915».

Соціальна робота у Великій Британії отримала суттєвий розвиток після

другої Світової війни за рахунок:

- 1) «збільшення кількості потребувачих допомоги»;
- 2) «фінансової підтримки держави»;
- 3) «важкої міжнародної політики»;
- 4) «добре підготовлених фахівців».

Виберіть зайвий рівень соціальної роботи у Великій Британії:

- 1) «державний»;
- 2) «регіональний»;
- 3) «місцевий»;
- 4) «сімейний».

Головна мета навчання дітей з особливими потребами у Великій Британії ... – :

- 1) «навчити основам письма і рахування»;
- 2) «сформувати рухові уміння»;
- 3) «сформувати навички соціалізації»;
- 4) «всі перераховані відповіді».

У Великій Британії в рамках інноваційних моделей соціальних послуг створюються:

- 1) «центри раннього втручання, денних послуг, тимчасового догляду, підтримки сімей та опікунів, кризові центри»;
- 2) «притулки відкритого типу»;
- 3) «моделі самостійного проживання у громаді – будинки групового проживання, міні-гуртожитки, соціальний супровід проживання у власній квартирі»;
- 4) «всі перераховані відповіді».

У Великій Британії в рамках інноваційних моделей соціальних послуг створюються:

- 1) «профілактичні програми попередження насильства в сім'ї, дитячої бездоглядності, соціального сирітства»;
- 2) «фостерні програми перебування, догляду, виховання в прийомних сім'ях»;
- 3) «програми розвитку волонтерського руху у наданні соціальних послуг»;
- 4) «всі перераховані відповіді».

У Великій Британії технологія благодійної роботи із сім'єю, що опинилася у життєвій скруті, відбувається у логічній послідовності, що може бути представлена у таких етапах:

- 1) «виявлення сімей, які опинилися в складних життєвих обставинах; здійснення діагностування ситуації у сім'ї, її потреб та проблем; надання

соціальних послуг сім'ї, що опинилася в складних життєвих обставинах; ухвалення рішення про необхідність надання комплексних соціальних послуг, планування спільних дій; оцінка проведеної роботи, припинення соціального супроводу»;

2) «виявлення сімей, які опинилися в складних життєвих обставинах; ухвалення рішення про необхідність надання комплексних соціальних послуг, планування спільних дій; здійснення діагностування ситуації у сім'ї, її потреб та проблем; надання соціальних послуг сім'ї, що опинилася в складних життєвих обставинах; оцінка проведеної роботи, припинення соціального супроводу»;

3) «виявлення сімей, які опинилися в складних життєвих обставинах; здійснення діагностування ситуації у сім'ї, її потреб та проблем; ухвалення рішення про необхідність надання комплексних соціальних послуг, планування спільних дій; надання соціальних послуг сім'ї, що опинилася в складних життєвих обставинах; оцінка проведеної роботи, припинення соціального супроводу»;

4) «виявлення сімей, які опинилися в складних життєвих обставинах; надання соціальних послуг сім'ї, що опинилася в складних життєвих обставинах; здійснення діагностування ситуації у сім'ї, її потреб та проблем; ухвалення рішення про необхідність надання комплексних соціальних послуг, планування спільних дій; оцінка проведеної роботи, припинення соціального супроводу».

У Великій Британії особливий вид догляду за дітьми – “Fostering” – передбачає перебування у прийомній сім'ї (якій частково делегуються батьківські права) протягом тривалого періоду часу, як правило, до:

- 1) «15 років»;
- 2) «20 років»;
- 3) «повноліття»;
- 4) «21 року».

У Великій Британії особливий вид догляду за дітьми – “Mainstay” – передбачає догляд за дітьми віком від ... років на короткий період, найчастіше це – всього кілька місяців, у зв'язку з тимчасовими труднощами в сім'ї дитини.

- 1) «11 до 17»;
- 2) «10 до 16»;
- 3) «12 до 18»;
- 4) «12 до 20».

У Великій Британії, коли виникає необхідність негайно ізолювати дитину від негативного впливу в сім'ї, наприклад, коли трапилась яка-небудь надзвичайна подія, яка може викликати психічну травму у дитини

(вбивство, арешт, аварія тощо), дитина передається для догляду в іншу сім'ю на кілька днів чи тижнів до остаточного вирішення питання про її подальшу долю. Такий вид опіки називається ...

- 1) «fostering»;
- 2) «mainstay»;
- 3) «emergency care»;
- 4) «medicare».

У Великій Британії соціальна допомога особам з інвалідністю, в тому числі дітям-інвалідам, здійснюється:

- 1) «приватними власниками будинків, що забезпечують догляд за певну плату»;
- 2) «суспільно-громадським сектором»;
- 3) «місцевою владою»;
- 4) «всі перераховані відповіді».

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Актуальні питання соціології і соціальної роботи та професійної підготовки фахівців: Монографія / За загальною редакцією І.В.Козубовської, Ф.Ф.Шандора. Ужгород: ТОВ «РІК-У», 2016. 312 с.
2. Бартош О.П. Загальна характеристика підготовки соціальних працівників у Великій Британії // Актуальні питання соціології і соціальної роботи та професійної підготовки фахівців: Монографія / За загальною редакцією І.В.Козубовської, Ф.Ф.Шандора. Ужгород: ТОВ «РІК-У», 2016. 312 с. С.23-52
3. Бартош О.П. Підготовка соціальних працівників у навчальних закладах вищої освіти Великої Британії до роботи з дітьми, схильними до девіантної поведінки // Теорія та практика профілактичної роботи з дітьми, схильними до девіантної поведінки: український і міжнародний досвід: монографія / О. Янкович, О. Кікінежді, І. Козубовська, В. Поліщук, Г. Радчук та ін. Тернопіль: Осадца Ю.В., 2018. 300 с. С.263–284
4. Бартош О., Досін А., Козубовська І., Козубовський Р. Сучасна система профілактики девіантної поведінки неповнолітніх у Великій Британії: Монографія. Ужгород: УжНУ, 2007. 220 с.
5. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери. 2-ге видання / за заг. ред. проф. І. Д. Зверевої. Київ, Сімферополь : Універсум, 2013. 536 с.
6. Козубовська І., Бартош О., Бабинець М., Досін А., Шпеник С. Превентивна діяльність соціальних служб Великої Британії з неповнолітніми, схильними до девіантної поведінки: Монографія. Ужгород: Шарк, 2010. 260 с.

7. Козубовська І.В., Бартош О.П., Козубовський Р.В., Шпеник С.З. Зарубіжний досвід соціальної роботи з дітьми групи ризику і професійної підготовки фахівців: Монографія. Ужгород: Видавництво ПП «АУТДОР-ШАРК», 2016. 136 с.
8. Кубицький С.О. Історія соціальної роботи в зарубіжних країнах: навчальний посібник. К.: ДАКККіМ, 2009. 228 с.
9. Кубицький С.О. Технології соціально-педагогічної роботи в зарубіжних країнах: навчальний посібник. К.: Міленіум, 2015. 300 с.
10. Поліщук В.А., Бартош–Пічкара О.П., Горішна Н.М., Лещук Г.В., Пришляк О.Ю. Соціальна робота: Підручник / За ред. Н.Г.Ничкало. Тернопіль: ВАТ «ТВПК «ЗБРУЧ», 2010. 330 с.
11. Bartosh O. Expanding the categorical understanding of children at-risk in the Ukrainian and foreign scientific literature // Development trends in pedagogical and psychological sciences: the experience of countries of Eastern Europe and prospects of Ukraine: monograph / edited by authors. 1st ed. Riga, Latvia: Baltija Publishing, 2018. 618 p. PP.68–91. DOI: http://dx.doi.org/10.30525/978-9934-571-27-5_4
12. Praca socjalna. Czesc pierwsza: Wydanie Podrecznikowe / [W.Poliszczuk, N.Horiszna, O.Bartosz-Piczkar, O.Pryszkiak]. Niepubliczna Placowka Kszaltcenia Ustawicznego Siemianowicki Osrodek Szkoleniowy: Siemianowice Slaskie, 2011. 273 s.

Додаткова:

13. Абашкіна Н. В. Принципи розвитку професійної освіти в Німеччині: монографія. К.: Вища школа, 1998. 207 с.
14. Актуальні проблеми професійної підготовки фахівців соціальної роботи в Україні і за кордоном: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції 5-6 травня 2003 року. Ужгород / за заг. ред. І.В.Козубовської, І.І.Миговича. Ужгород: Мистецька лінія, 2003. 361 с.
15. Байбакова О.О. Історичні аспекти соціальної роботи і підготовки фахівців у США // Наукові записки Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя. Серія: Психолого-педагогічні науки. 2016. № 1. С. 235-239.
16. Введення у соціальну роботу: навчальний посібник/ Кер.авт.кол. Семигіна Т.В. К.: Фенікс, 2001. 288 с.
17. Ковчина І.М. Сучасні технології соціальної роботи за рубежом: навчально-методичний посібник / за заг. ред. А.Й.Капської. К.: Логос, 2001. 96 с.
18. Ковчина І.М. Вивчення досвіду соціально-правового захисту дітей та молоді у США та Канаді. Науковий часопис НПУ імені М.П.Драгоманова. Серія 11. Соціологія. Соціальна робота. Соціальна педагогіка. Управління. С.63–73.

19. Кулікова А.Є. Особливості змісту й організації практичної підготовки соціальних працівників у вищих навчальних закладах Швеції / А.Є. Кулікова // Вісн. Черн. держ. пед. ун-ту імені Т.Г. Шевченка. Серія: Педагогічні науки. 2008. Вип. 50. № 50. С.111–114.
20. Лещук Г.В. Актуальні проблеми соціальної роботи у Франції. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота. 2006. № 10. С. 59–61.
21. Лукашевич М.П., Мигович І. І. Теорія і методи соціальної роботи : навч. посіб. К. : МАУП, 2002. 136 с.
22. Палагнюк Ю. Особливості розвитку соціальних послуг у системі соціальної політики Німеччини. Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування. 2018. URL: https://www.researchgate.net/publication/338954805_Osoblivosti_rozvitku_socialnih_poslug_u_sistemi_socialnoi_politiki_Nimeccini
23. Пейн М. Сучасна теорія соціальної роботи. К., 2000. 456 с.
24. Поліщук В.А. Професійна підготовка фахівців для соціальної сфери: зарубіжний досвід: посібник. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2003. 184 с.
25. Попович Г.М. Соціальна робота в Україні і за кордоном: навчально-методичний посібник. Ужгород : Гражда, 2000. 134 с.
26. Романець О.В. Система соціального захисту: досвід Франції: Наукові записки. Серія “Економіка”. 2008. Випуск 10. С.408–416
27. Романовська О.О. Особливості дитячої опіки у Великобританії : монографія / за заг. ред. І. М. Ковчиної. К.: Логос, 2002. 153 с.
28. Технології соціально-педагогічної роботи: навчальний посібник / за заг. ред. проф. А.Й.Капської. К., 2000. 372 с.